

«AttAck» ģitāras – Latgalē radīts roku darbs, ko raksturo individuāla pieeja un izcila kvalitāte

Inga Kalva-Miņina

Mēs priecājamies par dziedātāju skanīgajām balsīm, par mūziku virtuozo prasmi no visdažādākajiem mūzikas instrumentiem izvilināt tik daudzveidīgas skaņas, bet visā šajā muzikāli skanīgajā procesā nekad neaizdomājamies, ka šos mūzikas instrumentus taču ir radījis kāds konkrēts cilvēks, kurš ir sava aroda meistars. Kad skan dziesma, priekšplānā izvirzās tās izpildītājs, tad ir mūzikas un vārdu autori, netiek aizmirsts, protams, par muzikālā pavadījuma radītājiem. Bet ir taču interesanti uzzināt, no kurienes nākuši mūzikas instrumenti, kuriem pateicoties, uz skatuves vai koncertierakstā izskan kāds nozīmīgs un sirdi pacilājošs muzikāls stāsts, vai ne?

Pagājušajā nedēļā, kad Rēzeknē vēl valdīja rudens un ziema nebija devusi ne mazāko mājieni par savu tuvošanos, devos uz Rēzeknes novada Kaunatas pagasta Dubuļiem, kur dzīvo un strādā ģitāru meistars Jānis Kuzminskis. Saruna ar viņu lika aizdomāties, ka ne tikai katrai dziesmai ir savs stāsts, bet arī katram mūzikas instrumentam tāds ir. Turklāt – meistara rūpīgais roku darbs, individuāla pieeja un ieguldītais sirdssiltums ir tie svarīgie kritēriji, kas raksturo viņa radītās ģitāras, jo tās ir dzīvas, izlolotas, ar savu stāstu, nevis *nokāpušas* no Ķīnas konveijera lentes.

Ja ir doma doties ciemos pie ģitārmestara Jāņa Kuzminskā, tad lietderīgi ielānāt plašāku ekskursijas maršrutu, jo netālu ir gan Latgales jūra Rāzna, gan arī Lielais Liepukalns jeb Latgales augstākā un Latvijā trešā augstākā virsotne. Tajā ir uzbūvēts augstākais koka skatu tornis Latvijā (34 m), no kura iespējams redzēt apkārtni ainavu. Savukārt ģitāru darbnīcā, kurā top zīmola «AttAck» ģitāras, pats meistars gan pastāstīs par savu arodu, gan ļaus ciemiņiem mazliet padarboties, kā arī iepazīstinās ar ģitāru muzeja, kas visu laiku papildinās ar jauniem eksponātiem, neparastākajām ģitārām.

Jānis ir interesants sarunu biedrs, kuram galvā ir daudz oriģinālu ideju, kas tiek īstenotas, ne tikai radot ģitāras. Jānis spēlē alternatīvā pankroka grupā «Gandreiz 10nīkā» (pašu radītie grupas dziesmu videoklipi ir humora piepildīti), Kaunatā ir izveidojis mūzikas ierakstu studiju, kur dziesmas ieraksta gan paši, gan arī citi mūziķi, bet šobrīd kopā ar domubiedriem – Latgales mūziķiem un citu jomu pārstāvjiem – īsteno kādu neparastu ideju – filmē komēdiju «Lombards» (filma vēstis par dzīvī pierobežā, un tās galvenais mērķis ir popularizēt latgaliešu mūziku).

Ģitāru izgatavošana – ne tikai hobijs

Jānis darba procesā

Zemnieku saimniecībai «Tiptops», kas jau kādu laiku nodarbojas ar netradicionālu nozari – elektrisko ģitāru izgatavošanu – šogad aprītejuši 15 gadi. ZS īpašnieks **Jānis Kuzminskis** pats izgatavo ģitāras un ļauj arī interesantiem iesaistīties šo mūzikas instrumentu tapšanas procesā – klātesot gan darbnīcā, kurā redzams, kā top ģitāras, gan arī pavesojoties mini ģitāru muzejā, kur katrai ģitārai ir savs īpašais stāsts.

Kā tad radās ideja par to, ka varētu sākt taisīt ģitāras? Jānis teic, ka esot ļoti gribējis spēlēt elektrisko ģitāru, bet pašam nebijis naudas, par ko šo mūzikas instrumentu nopirkt, tad nu pamēģinājis uztaisīt. «Protams, ka pirmā ģitāra ir gluži kā pirmā pankūka, kas nekad nesanāk. Tā nu savu pirmo ģitāru sakurināju. Bija pašam uz sevi dusmas, ka tik daudz laika patērēts un saproti, ka ir pieļauts tik daudz kļūdu, ka sākt darbu no jauna ir daudz vienkāršāk, nekā mēģināt ko izlabot. Pēc gada pamēģināju uztaisīt citu ģitāru, jau sanāca, nākamā bija vēl labāka. Tā nu lēnām sāku pats priekš sevis taisīt ģitāras,» atceras Jānis.

Skaitot laiku no pašas pirmās radītās ģitāras, Jānis teic, ka pagājuši kādi 23 vai 24 gadi: «Pirmo ģitāru mēģināju uztaisīt 19 vai 20 gados. Pazīstami mūziķi, ar kuriem komunicēju, teica – tev jau beidzot sāks sanākt, vari man uztaisīt ģitāru. Tā lēnām viss aizgāja, un nu ģitāru taisīšana vairs nav tikai savam priekam, bet varu arī nopelnīt.»

Kad ciemos atbrauc ekskursanti, Jānis viņiem nodemonstrē, cik skanīgs ir katrs koks, no kura tiek taisītas ģitāras. Mēdz būt tā, ka klients saka, kāda gan tam kokam nozīme, ja tā ir elektriskā ģitāra. Bet, pa-

dauzot šos koka klucīšus, var dzirdēt, kā tie skan. Te ir osis, kļava, goba, ozols, priede, liepa, melnalksnis. Ir arī koki, kas nav Latvijā sastopami, – rožkoks jeb palisandrs, melnkoks jeb ebonīts, tos izmanto dažām ģitāru detaļām tajās vietās, kur presējas ladas. Un izmanto tieši šos kokus, jo tie ir ļoti stingri, piešķir skaņas dzidrumu, ir viegli kopjami,» stāsta Jānis.

«Lai ģitāru izgatavotu, koku vajag kaltēt. Es kokus kaltēju dabiskā veidā, lai kokā būtu mazāk ietekmētu, jo, kaltējot kaltē, mainās koksnes struktūra. Kā saka, ja nevari ar ķīniešiem konkurēt cenas ziņā, jāmeģina citur atrast savu knifīņu,» smaidot saka Jānis, apliecinot, ka viņa radītās ģitāras top no kvalitatīviem Latgales kokiem. «Tādi mikstie lapu koki kā melnalksnis, liepa, kļava laukā zem nojumes kalst minimums piecus gadus, ja ir tādi cietie lapu koki kā ozols, osis, goba, tad – minimums 10 gadus. Pēc tam pāris mēnešus tiek paturēti vai nu istabā pie krāsnīņas vai darbnīcā. Kad kokam ir 5 – 7% mitruma, tad ar to var strādāt. Ir koki, kuri izkaltēti jau pāri divdesmit gadiem, bet tāpat katru gadu pa pusukubikmetram, kubikmetram kokmateriāla sagatavojam. Varbūt pēc gadiem mans dēls, ja viņam būs interese, taisīs ģitāras,» smaidot saka ģitārmestars. «Tāpēc es tā optimistiski katru gadu sagatavoju kokmateriālu, ja negatavotu kokus, man materiāla tāpat pietiktu kādiem padesmit gadiem uz priekšu.»

Ekskursanti pie ģitāru meistara iegriežas bieži. Lielākā tūristu grupa bija šogad vasarā – 150 igauņi, kuri no Ludzas bija atbraukuši ar velosipēdiem un tālāk devās līdz Rāznas viesu namam. Bieži vien atbrauc 50 cilvēku grupas, ir daudz mazu grupiņu. «Skolēniem ir ko padarboties, iedodu lašu vietas pazāģēt ar zāģīti, lai viņi zinātu, cik precīzi jāpaveic šis darbs. Karjeras dienu ietvaros esmu piedalījies Rēzeknē un Ludzā, stāstot par savu darbu,» teic Jānis, uzsverot, ka viņam ir svarīgi – varbūt viņa stāstītais uzrunās vismaz vienu vai divus no lielās skolēnu auditorijas, un jaunieši padomās – kad izaugs liels, taisīšu ģitāras.

Par savu veikumu ģitāru izgatavošanas jomā Jānis ir saņēmis Latgaliešu kultūras gada balvu «Boņuks 2014» nominācijā «Gada amatnieks/ saimnieks», kas ir labs apliecinājums tam, ka viņa darbs ir ticis novērtēts arī no līdzcilvēku puses.

Ģitāru kolekcija paplašinās

No ģitāru darbnīcas telpas nonākam blakus telpā, kas atvēlēta mini muzejam. Tajā pie sienas ir redzamas fotogrāfijas ar ģitā-

Ģitāru muzejā ir aplūkojamas Jāņa radītās ģitāras, kurām katrai ir savs īpašais stāsts, piemēram, te ir redzama viena no pirmajām Jāņa uztaisītajām ģitārām (pirmā no labās), ģitāra ar britu dziedātāja Stinga ģitārista Dominika Millera parakstu (trešā no labās)

rām, kuras Jānis ir uztaisījis (pilnīgi visas gan nav redzamas, jo bieži vien ģitāra nāk pie klienta, lai arī meistars to nav paspējis nofotografēt, bet laimīgais ģitāras īpašnieks visbiežāk aizmirst atsūtīt fotogrāfiju), kā arī spilgtākās ģitāras, par kurām Jānim ir interesanti stāsti.

Ideja par ģitāru muzeju Jānim radās pirms pieciem gadiem, tomēr šobrīd telpā sāk parādīties arī citi mūzikas instrumenti, piemēram, klavieres, akordeons. «Man sārds, kad kāds saka, ka sviests laukā mūzikas instrumentu,» atzīstas Jānis. Viņš aicina nevajadzīgas vecas vai salauzas ģitāras vai citus mūzikas instrumentus, kuras sagaida bēdīga nākotne, uzdavināt muzejam.

Kolekcijā ir ap 30 ģitāras (ir redzama arī ģitāra, kas ir viena no Jāņa pirmajām uztaisītajām ģitārām (trešā pēc kārtas), kas saglabājusies), kā arī citi mūzikas instrumenti un aparatūra no pagājušajiem gadsimtiem. Apmeklētāju uzmanību ar savu neparasto izskatu piesaista ģitāra, kas aizpagājušajā gadā sākotnēji tika radīta Jāņa grupas «Gandreiz 10nīkā» dziesmas «Traktoru pavēlnieks» videoklipam. «Ar to spēlēja Latgales kongresa koncertā. Ģitāru uztaisīju dažu vakaru laikā no visa, kas gadījās par rokai, visvairāk laika aizgāja to visu gaudīgi salikt kopā – te ir pāris atslēgas, mašīnas bremžu loki...» stāsta Jānis.

Tad ir kāda pavisam īpaša ģitāra – to ir taisījis Jānis, bet tās korpusu rotā britu dziedātāja Stinga ģitārista Dominika Millera paraksts.

«Biju uz viņa koncertu aizgājis, tur bija arī meistarklase. Pirms tam tādas nebiju bijis, domāju, ka mākslinieks kaut ko radīs, atklās savus knifīņus, tad nu es paņēmu ģitāru, un, izrādās, biju tāds vienīgais. Visu pusotru stundu mūziķis stāstīja par sevi. Tā kā man ģitāra bija līdzī, tad prātā iešāvs

doma, ka viņš varētu ar to uzsplēt un pateikt kaut ko pašizausmei. Pēc koncerta mākslinieks izdāļja autogrāfus, tad patesēja manu ģitāru un bija patīkami pārsteigts, pēc viņa teiktā, ka kaut kur mežā var kas tik kvalitatīvs tapt. Viņš atstāja autogrāfu, nofotografējāmies. Šo ģitāru ar autogrāfu atnesu uz mājām, pakāru pie sienas, bet pēc mēneša sapratu, ka instruments ir radīts, lai ar to spēlētu, nevis lai tas karātos pie sienas. Ilgu laiku nospēlēju ar šo ģitāru, tāpēc arī autogrāfs jau padzis. Tad sagriežās uz citas ģitāras spēlēt,» stāsta Jānis.

Ģitāras apceļojušas visu pasauli

Jāņa izgatavotās ģitāras ir aizceļojušas pie daudziem Latgalē labi zināmiem mūziķiem, piemēram, pie Vincenta Kūkoja, Arņa Slobodžņina no grupas «Dabasu Durovys», Alva Bernāna (grupas «Green Novice», «Skyforger»). Šobrīd top ģitāra aktierim un mūziķim Kristapam Rasimam.

«Taisīju ģitāru vienam vācietim, kurš ir uzņēmējs un līdz šim bija akustisko ģitāru spēlētājs. Kā viņš par mani uzzināja? Viņiem ar sievu ir bizness, kas saistīts ar Latviju. Tajā reizē, kad viņš bija atbraucis uz Latviju, ieraudzīja raidījumu, kurā es stāstīju par ģitārām. Tā nu viņam ļoti sagribējās ģitāru no Latvijas ozola,» atceras Jānis, papildinot, ka «mēs ar viņu sadraudzējāmies, vasaras beigās viņš bija pie mums atbraucis uz Kaunatu uz ierakstu studiju, ierakstījām septiņas demo versijas dziesmai. Mājās paklausīties, tad varbūt atbrauks albumu ierakstīt.»

«Vienam pazīnam, kuram esmu uztaisījis jau divas ģitāras, ir paliela labu brendu ģitāru kolekcija. Paspēļu uz oriģinālās «Gibson» ģitāras, kas ir no dārgā gāla, un sapratu, ka mana taisītā skan labāk,» smaidot saka Jānis.

Gadā vidēji top 10–12 ģitāras pēc pasūtījuma. «Lai taptu viena ģitāra, vajadzīgs mēnesis. Kura pašam ir mīļākā ģitāra? Lai kam visas, kuras ir uztaisītas,» saka meistars. Bet uz jautājumu – kuru ģitāru bija vissarežģītāk uztaisīt – viņš atbild, ka laikam pirmo, kas tika sadedzināta.

Jāņa taisītās ģitāras ir aizceļojušas ne tikai pie Latgales mūziķiem, ne tikai uz Vāciju, bet arī uz Sietlu Amerikā, Lietuvu, Krieviju. Pats meistars droši teic, ka viņa radītās ģitāras noteikti ir pabijušas visā pasaulē, pateicoties dažādiem koncertiem.

Veikalos pagaidām gan nevar ieraudzīt Jāņa radītās ģitāras, jo, kā pats atzīst, nepietiek visam laikam. Tāpat būtisks ir fakts, ka, ja ģitāra tiek izgatavota pēc pasūtījuma, tad klients to noteikti paņems, savukārt veikalā ģitāra var putēt ilgi, līdz sagaidīs savu klientu.

Īsteno arvien jaunas ieceres

Jānis ne tikai izgatavo citiem elektriskās ģitāras, bet arī pats liek lietā savus radītos mūzikas instrumentus, spēlējot grupā «Gandreiz 10nīkā» (Jānis – ģitāra, balss, vārdi, mūzika), Imants Zagorskis (bass), Vitālijs Grišunovs (bungas, balss) un Jāņa sieva Aija (sintezators, šķēreri). Grupai šogad palika pieci gadi. «Grupa mums ar humoru, tie, kas seko mūsu daiļradei, jokojot saka, ka mēs jau visu laiku svinam. Tad viņi jautā, kā tad svinēsiet jubileju? Atbildu, ka laikam katrs savās mājās ar tējas krūzīti,» teic Jānis, atklājot, ka neoficiāli grupa dibināta viņa dzimšanas dienā – 30. septembrī.

2017. gada augustā grupa izdeva pirmo

albumu «Nasoki niku», piedāvājot klausītājiem deviņas dziesmas. Jāuzsver, ka grupa tika nominēta arī Latgaliešu kultūras gada balvai «Boņuks 2017» kategorijā «Labākais sniegums alternatīvajā mūzikā».

«Izveidojām Kaunatā savu mūzikas ierakstu studiju. Bija problēmas ierakstīt savas dziesmas, uzrakstījām dažus projektus un iegādājāmies aparatūru, sadarbībā ar pagastu arī telpas tika piešķirtas. Tagad pie mums citi brauc ierakstīt dziesmas,» stāsta Jānis.

Šogad grupa piedalījās vienā no saviem sapņiem un uztājās festivālā «Summer Sound», kas notika Liepājā, bet nākamajā dienā jau esot uztājusies Bauskas pilsētas svētkos. Tāpat atmiņā paliekoša esot uztāšanās pasaules čempionātā katamarānu burāšanā Jūrmalā, kur bijusi publika no visas pasaules.

«Sarežģītākais, veidojot ģitāru, ir noturēt pacietību no sākuma līdz galam. Ir tādi darbi, kas ir ļoti lēni, sevišķi dažādas slīpēšanas, tu uzreiz neredzi to rezultātu, bet zini, ka vajag to darīt. Diena, divas, trīs, rezultāts uzreiz nav redzams, to redzi tikai pašās beigās – jo labāk esi noslīpējis, jo mazāk tev pašam pret sevi ir pārmetumu, kad sāk ģitāru tonēt un lakot,» stāsta Jānis.

Ko ģitāru meistars novēlētu citiem, kuri gribētu nodarboties ar šo mūzikas instrumentu izgatavošanu? «Novēlu pacietību, jo tā ir svarīga, vienalga, kāds darbs – pankūkas cep vai ģitāras taisi. Vajag mazāk domāt, bet vairāk darīt, bet, ja izdarīji nepareizi, tad izdari vēlreiz, kamēr sanāk. Galvenais ir mēģināt tik ilgi, kamēr sanāk,» saka Jānis. ■

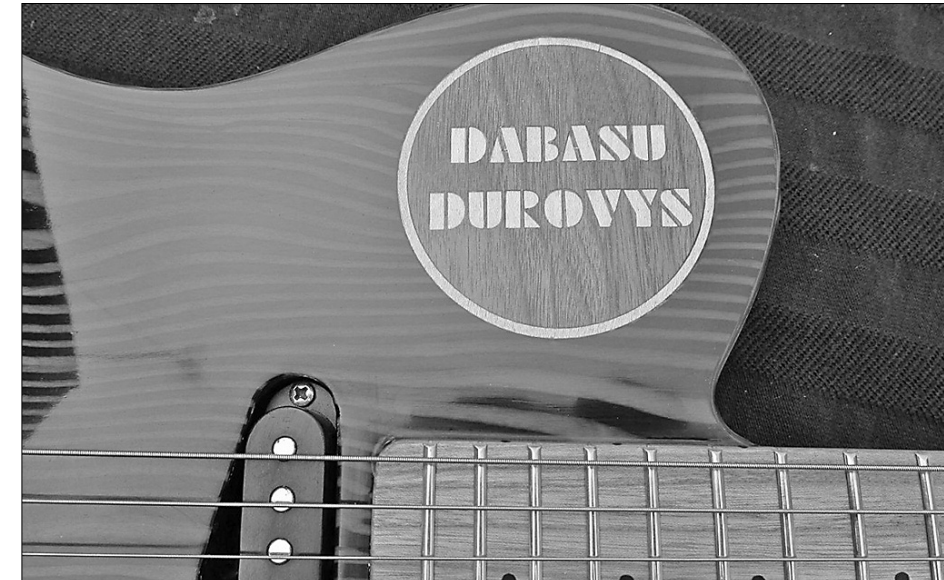
Ģitāru muzejā telpā, kur nu jau ierāugāmi arī citi mūzikas instrumenti, īpaša vieta ir atvēlēta fotogrāfijām, kurās redzamas Jāņa radītās ģitāras, kas aizceļojušas pie saviem klientiem, kuru vidū ir, piemēram, dziedātājs Vincents Kūkojs, Amis Slobodžņins no grupas «Dabasu Durovys» u.c.

«AttAck» ģitāru darbnīcā var redzēt sagataves, kas nepieciešamas, lai uztaisītu labu ģitāru. Kā stāsta pats ģitāru meistars, tad viena ģitāra top apmēram mēneša laikā, un ir vajadzīgas aptuveni desmit atšķirīgas dažādu ģitāras detaļu sagataves, lai taptu kvalitatīvs mūzikas instruments

Jānis rada ģitāras, kas ir īsts roku darbs un tiek personalizētas; 1.foto redzamā ģitāra/ mandolīna aizceļoja pie grupas «Oranžās brīdienes» mandolinista un ģitārista Kaspars Cakstes

Latgale – Latvijai un pasaulei. Vietējo uzņēmēju devums tautas, reģiona un valsts nākotnei. Materiāls ir sagatavots ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.